

Av

FINSKA KEMISTSAMFUNDETS

GLÄDJANDE MEDDELANDEN

har utkommit:

Vol. År I redaktionen:

I	1911	Bl.a. Guss Mattsson
II	1916	Bl.a. Ed. Cedercreutz
III	1931	Bertil Nybergh, Tor Smedslund
IV	1961	Magnus Alfthan, Terje Enkvist, Per Falck, Tor Smedslund
V	1966	Tor-Magnus Enari, Christine Eriksson, Karin Sandelin, Tor Smedslund
VI	1981	Nils-Erik Ellfolk, Tor-Magnus Enari, Barbro Löfgren, Gunnel Sievers, Carl-Gustaf Spåre
VII	1991	Tor-Magnus Enari, Henrik Kon-schin, Gunnel Sievers, Carl-Gustaf Spåre

Pykkä

3. 10. 1991

FINSKA KEMISTSAMFUNDETS

GLÄDJANDE MEDDELANDEN

C

HELSINGFORS 1991

Finska Kemistsamfundets

Glädjande MEDDELANDEN

Vol. VII

1991

Vetenskapligt notis- och annonsorgan
med 80-åriga traditioner

Utgives vid lämplig tidpunkt
av en ansvarslös redaktion

Bland tekniska ynglingar.

*Bland tekniska ynglingar alla
Kemisten är kronan ändå
Ty en gång då världarna falla,
Han tittar blott glättigt därpå
∴ ty destillation och sublimation
ger ragnarökkropparnas konstitution ∴*

*Jag varit i olika länder
Och sett båd' Paris och Berlin,
Jag skålat vid Rhenflodens stränder
I Pommerys välkända vin
∴ möblerat jag har två lyckliga dar
hos turken som aldrig på kärleken spar ∴*

*Och när vi sen alla ä döda
och kalciumortofosfat
och slutat vår jordiska möda
och tömt blivit fröjdernas fat
∴ dock själen så fin, har kvar energin,
tack vare kinetiska gasteorin ∴*

Guss Mattsson.

Finska Kemistsamfundets Glädjande Meddelanden 80 — år

Kemin i Finland har ärofulla och långa traditioner. I år firar vi en av de märkligaste händelserna i kemins historia i detta kulna land. Finska Kemistsamfundets Glädjande Meddelanden utkom med sin första volym år 1911. I redaktionen medverkade docenten, redaktören och fram för allt kåsören Guss Mattsson. I Dag när 80 år förflutit och kemistgenerationerna växlat finns det ännu många som minns Ung-Hans Kåserier. Finska Kemistsamfundet, som för övrigt också firar sitt 100-års-jubileum i år, kan prisa sig lyckligt då i dess led så många kemister bidragit till kemins utveckling med en glimt i ögat. Finska Kemistsamfundets medlemmar har inte isolerat sig från samhället (se Fiduli Klingstedts kåseri), ej heller står lyriken oss främmande (se Tor Smedslunds alfabet). Ett Samfund med dylika medlemmar är värt sina Glädjande Meddelanden. Redaktionen hoppas att också denna volym skall vara en värdig bärare av traditionen.

När maraton löpte in i Åbokemisternas själar och hjärtan

Man levde ett tidigt 70-tal. Fysikaliska kemisterna, eller IFK'arna (Institutionen för Fysikalisk Kemi'arna, alias IdrottsFöreningen Kemisterna), hade gjort upprepade "clean sweep" i idrottsföreningen vid Åbo Akademi-Kåren AKADEMIA's Isaskar Kling månggrenade idrotts-cup. Som en följd hade man återigen graverat in IFK's (tidigare FKI) namn i vandringspokalen. Segern var traditionsenligt "våt" och man formligen vältrade sig förnöjt i segerns sötma. Kvällen hade glidit över i småttimmar varför tröttheten gjorde sig påmind.

Plötsligt gjorde någon ett sista försök att klämma ut saft ur den urvattnade segerfrukten. Man ledde in diskussionen på den segerrika "Iddan"-rundan där man först på sista sträckan i stafetten lyckades säkerställa segern med vårt fenomenala löpar-äss Christer S. Ja nog är vi oslagbara löpare konstaterade man, helt "insupande" vårt ankares prestation i allas namn! Vi kan nog springa vart som helst summerade någon. Javisst, instämde alla och kvicknade till.

Snart hade den unga mandomens otyglade vågsvall utkrävt ett bevis på kämparandan. I morgon bitti springer vi till Stugan (Kemistklubbens sportstuga halvvägs till Pargas, ca. 20 km från Åbo). Nu började alla gå heta och ingen vågade fälla ett tvivlets ord mot "företaget".

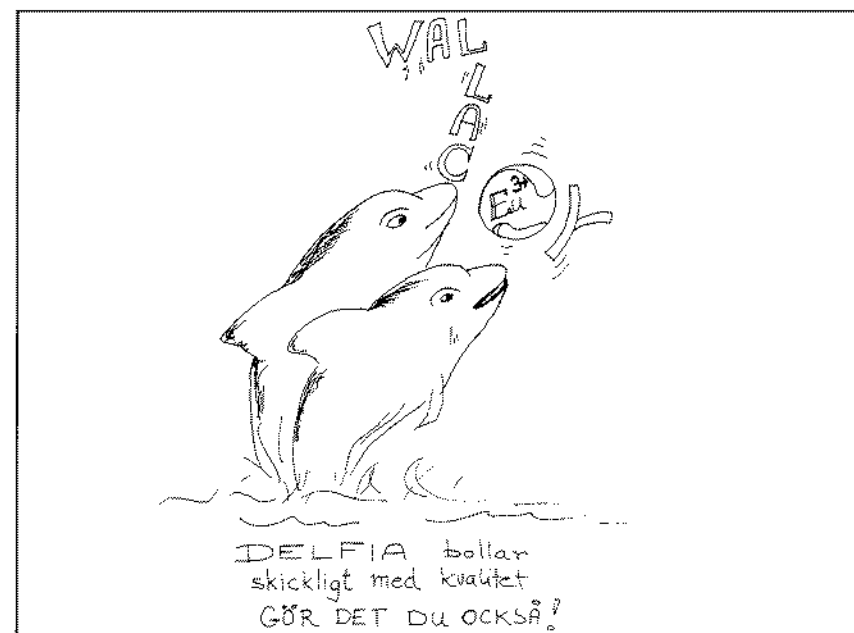
Morgonen därpå hade man skaffat fram nycklarna till stugan och en av morgonens dalande rus decimerad skara samlades utanför Pinellan iklädd för löparprestationen lämplig utrustning. Nattens hetta hade lagt sig och man begav sig iväg i sakta mak, lunkande bort de värsta slaggämnena. Men, se, hör och häpna! Ungdomen, den dåtida goda konditionen och de nattliga överorden till pris och ära ville, kunde och täcktes ingen sluta löpa förrän man sent omsider verkligen kom fram till stugan!

En långvarig tradition hade fötts!!! Prestationen var så otrolig att den överraskade även de vid framkomsten rehabiliterande löparlöftena. Detta ledde till sedvanliga överord efter det att man med buss återförpassat sig till sina studielyor och gått igenom ett "h-s" kval av muskelvärk natten efter den första maratonen. Den nya kampanjen som bedrevs på nykter fot för att återupprepa bedriften vann ett större stöd. Det beslöts att man även kunde anmäla sig i "damklassen" åka buss till Pargas vägskäl och löpa halva sträckan. Fortfarande fanns det en del "rygggradslösa djur" som inte ville springa alls. Men hängde i alla fall med, vilket ledde till att löparna fick en riklig traktering vid framkomsten för att återställa "vätskebalansen".

När undertecknad bara några år senare som "gamy!" andra gången valdes till kurator för Kemistklubben (1974—1975) berättade jag om dessa underbara bedrifter för den förvånade unga "tjänstemannaskaran". Man ville ge stugan ett idrottsligt ansiktslyft och där hade vi det! I Isaskar Kling cupen fanns ingen maratongren och den grenen skulle Kemistklubben knyta till den alltid så idrottsliga verksamheten på Stugan. Sagt och gjort, man ordnade den första maratongalan på vårkanten i medlet av 70-talet (1975?) med starter i löp-, gå-, och cykel-klasser både från Kuppisparken och från Pargas vägskäl. För att säkra allas välbefinnande ordnade man också med servicebilar som frikostig delade ut förfriskningar till de som önskade.

Anslutningen till maratonen blev tom, överraskande stor, vilket garanterade Kemistklubben en plats bland arrangörerna av stora idrottsevenemang i sydvästra Finland. Händelsen visade också att "man bör söka en sund kropp bland sunda själar", samt att man i alla lägen bör taga hand om "spiriten" som så ofta leder till så mångahanda förgottfinnanden.

V.S.B.

Bombattentatet som kampmedel

(The Bomb Attack as Fighting Instrument)

F. W. Klingstedt

Lovisa

Det växande missnöjet med enväldsmaktens yttringar i 1800-talets Ryska rike manade fram många politiska sammanslutningar, som på olika sätt och skilda vägar sökte ersätta den rådande regimen med ett folkligare samhällssystem.

I Finland framkallade det ryska enväldets russifieringsåtgärder, som på allvar satte in kort före sekelskiftet, omedelbart ett passivt motstånd, som med växlande framgång leddes av det s.k. Konstitutionella partiet.

Det Finska aktiva motståndspartiet upprättade en stridsorganisation, som bland annat hade att vidtaga alla de åtgärder de politiska exekutionernas genomförande krävde.

Som ett beprövat medel i kampen mot förtrycket upptogs efter ryskt mönster bombattentatet inom ramen för organisationens verksamhet. Det föll på min lott att bli stridsorganisationens ledare. Jag var den enda kemisten i vår grupp och ansågs därför lämplig att handha bombmakeriet.

Uppgiften att planlägga och genomföra attentat, isynnerhet bombattentat, ställer många olikartade och ansvarsfulla krav på ledaren och för en ung och ganska oerfaren student kändes den stundom nog så tungt. Inbrända med eldskrift stå i mitt minne ännu de ögonblick, då jag utförde den sista operationen vid bombernas hopfogning; när den tunga blybiten oändligt långsamt och varsamt sänktes ned över detonatorns glastub, som innehöll den explosionsutlösande svavelsyran. Hade jag vid glasblåsningen lyckats ge tubens tunna basaldel jämnt upp den erforderliga hållfastheten, skulle den tåla trycket? Eller ... Då stod dörren till dödsriket på glänt.

En attentatsbomb bör tillgodose flere olika anspråk. Den bör vara lätthanterlig och ej ha en alltför invecklad konstruktion, dess vikt bör kunna avpassas i enlighet med distansen för kastet, den får ej vara för labil till sin konstruktion, den bör ha ett stort energiförråd i förhållande till sin storlek och den bör kunna ges olika form, så att den vid behov kan maskeras till ett bokpaket, en konfektask m.m., döljas i en blombukett, matvarukorg o.s.v.; den bör kunna uppbevaras en längre tid och får ej vara nämnvärt känslig för fukt och köld.

Av den social-revolutionära partiets exekutivkommitté hade vi fått uppgifter om konstruktionen av den bombtyp de ryska terroristerna an-

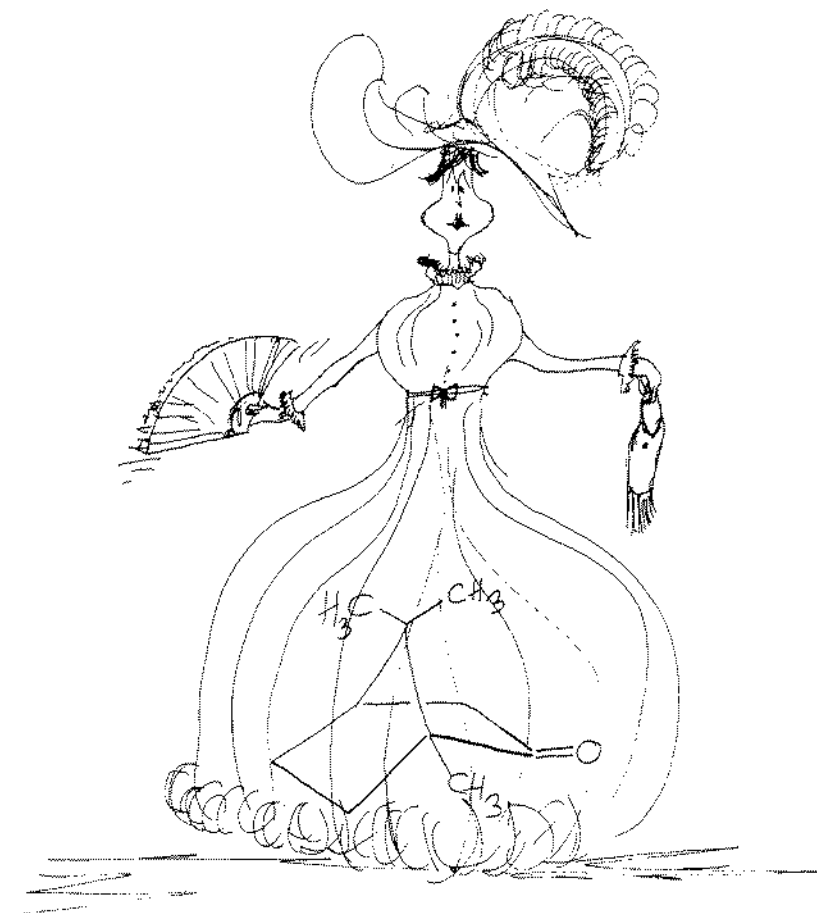
vände vid sekelskiftet. Sprängämnet bestod av högvärdig spränggelatin, som förstås ej stod att köpa utan måste tillverkas av de till kommittén anslutna kemisterna. Av försiktighetsskäl var framställningen i stort sett förlagd till vissa europeiska länder, främst Schweiz och Frankrike, medan bombens hopsättning helst skedde i närmaste närhet till orten för attentatet, då längre transporter av den ganska labila pjäsen vore förenade med avsevärda risker. Sprängämnet innehöll drygt 90 % nitroglycerin, gelatinerad med närmare 10 % nitrocellulosa, och ca 1 % kamfer som stabilisator. Bombhöljet bestod av tämligen tunn bleckplåt; bomben kunde sålunda lätt tillverkas i växlande form och sedan utan svårighet fyllas med det plastiska sprängämnet. Tändsatsen var inrymd i ett cylindriskt plåtrör, på sätt eller annat instuckt i bomben. Initialtändningen skedde med kraftiga tändhattar. För att dessa vid bombens nedslag skulle detonera och utlösa explosionen, voro de omgivna av en pulverblandning, som bestod av kaliumklorat och finmalet antimon. Denna blandning fattar momentant eld, då den kommer i beröring med konc. svavelsyra. Syran var inrymd i ett slutet glaströr med tvänne relativt tunnväggiga kulor. På röret mellan dessa var en rörlig blyklump anbringad, så att den vid pjäsens nedslag söndrade kulorna, varvid syra frigjordes och flöt ut i pulvret. Härigenom bragtes initialtändaren momentant i funktion, automatiskt medförande bombens explosion.

Attentatet som vi skulle utföra gällde generalguvernör Bobrikoffs efterträdare ad interim, geheimerådet Deutrich. Spränggelatin hade erbjudits oss av de ryska bombmakarna i Genève. Det avhämtades av apotekerskan Reims, som transporterade den i gummipåsar packade varan, gömd under sina kjolar, till hemlandet. Till följd av kjolvärmen skedde en viss diffusion och avdunstning av kamfern ur sprängämnet och några av hennes medpassagerade undrade, om hon kände sig mycket illa, då hon under den långa tågresan genom Mellaneuropa hela tiden måste ty sig till kamferdroppar, som antogs förorsaka den lätt igenkännliga lukten. Deras välmenta förslag att påkalla en läkare lyckades hon dock avvärja. Vi mottogo även en anvisning om bombladningens storlek med hänsyn till attentatplatsens beskaffenhet och rymd. Av förbiseende hade icke några tändhattar medsänts. Hos oss kunde man enbart köpa vanliga för dynamit avsedda knallhattar. Då deras styrka på grund av den lilla knallkvicksilvermängden ej med säkerhet kunde antas räcka till för initieringen, beslöt jag att öka effekten genom tillsats av självtillverkat kvicksilverfulminat. Medan jag på universitets kvantitativa avdelning, med särskilt utverkat tillstånd på grund av lämpligt formade förevändningar, ensam på e.m. kunde utföra min mineralanalys, puttrade ett litet dekanterglas med nödiga ingredienser på vattenbadet i dragskåpet och då jag på kvällen lämnade "labben", förde jag, lycklig över försökets smärtfria förlopp, med mig ett litet paket, som innehöll så mycket som 10 g av det explosiva kvicksilverpreparatet. Enligt anvisningarna hade 1 kg spränggelatin bort

räcka till för bomben, som skulle slungas mot Deutrich på Senatstorget, då han vore på hemväg från någon regeringskonferens i senatshuset.

Bomben, som kastades av savo-karelske studenten Salovaara, exploderade med en skarp skräll kort efter nedslaget. Krevadens resultat blev: Deutrich vräktes omkull och sårades ofarligt i låret av plåtskärvor från bombhöljet, ett otal rutor i senatshuset och polisinnrättningen splittrades — voilà tout. Attentatorn undkom lyckligt från platsen.

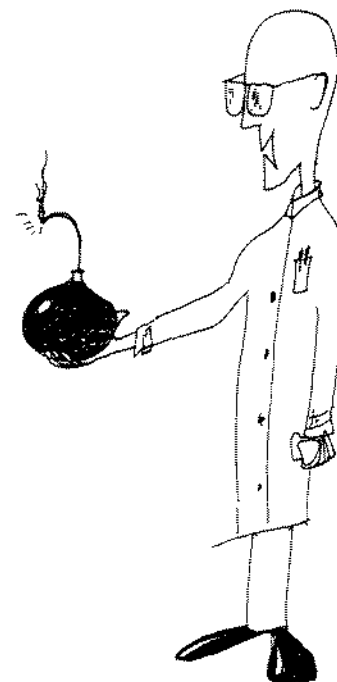
Hösten 1905 fick jag i uppdrag att biträda tvänne ryska kemister, vilka på Tyskas hemman i mellersta Kyrkslätt skulle framställa nitroglycerin

Den modiga apotekerskan Reims

och spränggelatin samt prova nya bombmodeller. Medan de båda ryssarna nitrerade glycerin, överlät de åt mig att i en stor porslinskål blanda färdigt nitrerad vara med nitrocellulosa till spränggelatin. Intet ont anände satte jag mig på golvet med skålen mellan benen och knådade den svagt mandelartat doftande blandningen till en jämn och genomskinlig gelatinös massa. Under natten överfölls jag av en ytterst smärtsam huvudvärk och då jag på morgonen beklagade mig över att natten för mig blivit totalt förstörd och att mina arbetskamrater ej varnat mig för följderna av att inandas nitroglycerinångor, sade de mig med ett tjuvpojksaktigt leende på läpparna, att de tagit för givet att jag som kemist kände till nitroglycerinets giftverkan och att jag fått en god praktisk lektion angående en del av de besvärligheter, som äro förknippade med bombtillverkningens begynnelsefas.

Novemberrevolutionen medförde förändrade förhållanden, som under mer än ett decennium gravlade all aktiv motståndsvksamhet, ehuru förhållandet till Ryssland ej undergått någon varaktig förbättring och aktivisternas proklamerade slutmål, Finlands frihet, ej hade uppnåtts. När aktivismen ånyo flammade upp, skedde det i långt betydelsefullare former än tidigare. Den aktiva principens reaktivering ledde oss in på ett frihetskrig, där andra vapen än små handgranater fällde avgörandet. Mitt ungdomliga spel med bomber var då ett minne blott.

Kvantkemistens in spe önskemålskväde

Ack om jag vore kvantkemist, då bleve livet aldrig trist.
Med Schrödingers galant jag skulle operera,
kors och tvärs i
periodiska systemet och snabbt leverera
förslag till ämnen exotique
som ingen hittills kunnat göra
— och med detta syntetique...
na hänsynslöst förföra.

Ack om jag kunde räkna Mo, Cl, SCF och sånt, jag skulle lära mig att
vrida och att vända.
På läkemedelsmolekyler tex för att se vad måtte hända,
om här och där man satte in en klor i st.f. metyl.
Finge man då trofyl eller albyl?

Ack om jag hade världens största dator med grafik — naturligtvis!
då vore proteiners slingerväxt ren vardagspris,
jag skulle
koppla hop enzymer med substrat som mutter på en bult
och allt
i flerfärg, stereo och HD video med joystick som rorkult

Ack om jag finge sitta ner och räkna, räkna räkna.
Så många decimaler att nog alla skulle häpna
när de såge att ur växelverkningar och virialpotentialer
man nog får fram sitt R som ca 8 vilket ju bra nära är!

Ack om jag vore kvantkemist, då bleve livet aldrig trist.
För oberoende av hur min verklighet ser ut
så kan man alltid simulera den till slut.
Och därmed ock få svar på stora frågor om "VAD ALLTING ÄR?"
Med nyttjande av $H\emptyset=E\emptyset$ ser man: EN CHIMÄR!

Vad kan vi göra åt växthuseffekten?

I vår hufvudstadspress har en livlig debatt inletts med anledning av planerna på att bygga ytterligare ett kraftverk och därmed påskynda växthuseffekten och alla de förändringar i vår milieu vilka redan nu kan skönjas. Helt riktigt påpekar ordföranden i Energiska politiker r.f. att växthuseffekten är ett problem som berör oss alla även om tomatodlarna i Österbotten är de som i första hand drar nytta av effekten, varmare sommar, mildare vintrar, större tillväxt i skogarna är faktorer som påverkar oss alla. Växthuseffekten har dock även negativa sidor. Så ökas t.ex. avkastningen på våra åkrar vilket medför höjda skatter för att vi skall kunna subventionerna exporten.

Säkra är att motsätta sig växthuseffekten, liksom överhuvudtaget alla förändringar.

☆ ☆ ☆

Hur kan meteorologer som inte kan förutsäga nästa veckas väder veta att temperaturen om 100 år är 4° högre än nu?

Meteorologerna kan, i själva verket förutsäga vädret mycket bra. När de förutsäger att temperaturen stiger (eller sjunker) har de hittills alltid haft rätt. Tidpunkten kan de missta sig på med några dagar eller veckor, men förr eller senare har det alltid stämt. När de alltså förutsäger att medeltemperaturen stiger på hundra år med 4° stämmer det nog. Fast meteorologerna kan ju missta sig med några dagar.

☆ ☆ ☆

Växthuseffekten förorsakas av den ökande koldioxidhalten. Därför bör vi avlägsna så mycket kol som möjligt från naturens kretslopp. Ett bra sätt är att deponera kol i icke biologiskt nedbrytbara föreningar. Använd alltså så mycket plastföremål som möjligt. När dessa sedan kastas bort minskar kolmängden i naturens kretslopp och följaktligen också koldioxidbildningen. Förbränning av plast bör givetvis förbjudas.

☆ ☆ ☆

En koldioxid-skatt bör införas för koldioxidproduktionen per energiproduktion. Tre skatteklasser införs:

Högsta skatteklass: Förbränning av kolhydrater (ved och torv)

Lägsta skatteklass: Förbränning av kolväten (olja och gas)

Skattefritt: Vatten-, sol- och kärnenergi

☆ ☆ ☆

Växthuseffektens förespråkare är de Gröna. De Gröna vill ha mera gröna skogar. Alltså mera koldioxid och mera värme. Konsekvent motsätter sig de Gröna all energiproduktion som inte även producerar koldioxid.

Ett alfabet om kemi

och kroppens komedier

- A — Allt som handlar om människan måste börja med Adam.
Vad han visste om kemi är okänt. I varje fall något, förty...

*ADAM använde sitt provrör
som ett versatilt behovrör*

- B — ansluter sig i mån mån till A, men redogör för skillnaden mellan
två ord som stavas lika...

*BRUNSTEN bättrar sickativer
brunsten livar hanens iver*

- C — det här är rena kemien, kanske en trosartikel

*CIS betyder såna lägen
där ej hinder finns i vägen*

- D — en hyllning

*DDT är värt Te Deum —
snart finns löss blott på museum*

- E — avslöjar en förskönande omskrivning, en så kallad eufemism

*ETYLIS är ord för busen
som är dygnet runt på snusen*

- F — rent personhistoriskt

*FITTIG jämte GRIESS och SKITA
hörde till kemins elita*

- G — rör sig kring ligninforskarens önskedröm
*GRANVED säljs när den förädlas
enligt grampris, ej per vedlass*

- H — ett ord som stavat med E betyder ett, men med Ä raka motsatsen
*HEXA sex skall indikera —
häxa — när ej sex finns mera*

- I — en färg i spektrum som karaktäriseras på ett nytt sätt
*INDIGO den måndan ter sig
när man riktigt blaskat ner sig*

- J — arkitektur förklarad med kemi
*JONISKA kolonnfasoner
avser utbyte av joner*

- K — rattfyllons önsketänkande
*KLOROFYLL och aftonbrisen
döljer spritlukter för polisen*

- L — två olika developments
*LÖPE blir till slut en osträtt,
löptid förebådar fostret*

- M — ren läkemedelsinformation
*MESTRANOL är drog som brukas
när naturens bud skall stukas*

- N — nånting översinnligt versus realiteter
*NUPPBEGAG styrs stramt av behå,
gubbumör av magens pehå*

O — krånglar till bensenkernin

ORTOSTÄLLNING skall det vara
när det rör funktionen para

P — en kollegial, lite avundsjuk hyllning

PARKKEMIST med know-how clever
gör av polityr genever

Q — förklarar det mystiska q.s.

QUANTUM SATIS är ett tecken
på att nästa sats blir knäcken

R — handlar om element som ingen kunde bli doktor på

RAMSAYS gaser, fisförnåma,
var ett torftigt kemiskt tema

S — en ny fyndplats för ett gammalt grundämne

SVAVEL står som rök kring såna
som av djävulen hjälp vill låna

T — kancervarning i Richard Faltins anda

TOBAK röks av vissa slöa
som i förtid vill bli döa

U — lite vågat, det är fråga om vågrörelser

U-LJUS ger, likt värmestrålning,
böner färg av lätt förkolning

V — finis mundi

VÄTEBOMBER exquisita
utraderar dolce vita

X — ny synpunkt på en ädelgas

XENON ingår nu förening,
förr den var som mös förgrening

Y — en gammal alkaloid får ny användning

YOHIMBIN en duktig spruta
botar Pisa-torn mot luta

Z — vanvördigt om nektar

ZEUS med likar drack sig passfa
med en saft som Bacchus skaffa

Å — det blir dystert när slutet närmar sig

ÅDERNS vägg blir kalkstinn vävnad
mot finalen av vår levnad

Ä — det blir ännu värre

ÄRG och mossor på oss hopas
när vi mognar för att gropas

Ö — rent informativt

ÖSTRUS är hormoners slängdans
som oss hetsar hän mot sängdans

Kungliga Kristina-akademien 351 år

Det lokala universitetet, omdöpt efter den rojala grundaren, fyllde 350 år i fjol. Efter ett hejdlöst firande, måste ett platt fall undvikas och också detta år bör få ett festligt skimmer. Varje år gör akademien (f.d. universitetet) ännu värdigare (brukar inte också arkiater Ylppö fira ojämna år ss. 101, 102... 111?). De ekonomiska realiteterna är dock i år något annorlunda än i fjol, vilket syns i temaval och fester.

Studia Generalia

Enligt hävdvunnen tradition ges varje höst en föreläsningsserie kallad Studia Generalia, i år Studia Economica. Till föreläsare har ss. i fjol inbjudits höjdare inom näringslivet, politiken och vetenskapen. Plock ur programmet:

Veteranpolitiker Kalle And: Akademien bör avspegla samhället. Vi har alla det lika svårt.

Överdirektör Pelle And: I dåliga tider blommar den skapande fantasin!

Professorn i litteratur, Hugo Landén: "Vårt land är fattigt, skall så bli", synpunkter på J.L. Tonegrens diktning

Prorektor Lasse Siras: Utveckling av universitets verksamhet. Survival-kurs för högskolornas ekonomidirektörer.

Bergsrådet Purjo Kessi: Tack vare kemin frodas lantbruket och vatten-dragen!

Historik

En 351-års historik har också utgetts. För att accentuera skillnaden mellan fjolåret och detta år, har den tryckts på återanvänt papper i elegant grå nyans, bilderna är svartvita i lätt gammaldags utformning. Historiken på 8 sidor har förtjänstfullt sammanställts av professorerna Mats Svärd och Anders Leikell, vilka högtidligt i närvaro av den samlade presen överlät den till Rectum Magnificum, som tackade dem på klingande latin: "Ex arma madre lux."

Studenternas fest på Spenattorget

Likson i fjol har studenterna i år haft en håll-i-gång-dag på Spenattorget och gatorna kring huvudbyggnaden. Emedan Ölko igen höjt priserna och studiestöden stampar på stället har man varit tvungen att ersätta den traditionella snapsen med mindre ädla drycker. Härmed visar man också solidaritet med Arma Madres sparprogram. Ekonomiskt stöddes festen av ett icke härnämnt bolag, som donerade kefir (innehåller något alkohol) till snaps och vanlig surmjölk för att ersätta ölet. På grund av en enorm kefirkonsumtion blev stämningen lika hög som i fjol.

Senilernas bal

Föregående år bildades föreningen Kristina-Akademiens seniler, som hade en bejublade bal med fossila danser. Medlemmarna ville i år återuppleva den fina stämningen, men på grund av olika omständigheter hålls balen först i december. Då det då redan kan vara kallt ute och energisparande påbjuds, kommer klädseln att vara av varmare slag: yllekoftor, -strumpor, (-byxor), luvor och pjäxor i stället för decoltage, frack och doktorshatt. För att mera gå i stil med klädseln ersätts polonaise, pas de spagne och vals mignon av jänka, polka och hambo. "Tjo va' de' va' livat i holken i lördags!" för att citera en känd baron i väster.

Ekonomisk förutsättning för jubileumsfirandet

Akademien har inga ekonomiska möjligheter att genomföra ett dylikt hejdlöst firande utan stöd av välvilliga sponsorer. I år har man inte kunnat uppbära 25 milj. mark, men många firmor har trots allt bidragit med kännbar hjälp, för vilken Akademien tackar. Nedan uppräknas firmorna och till vilket ändamål de gett sitt bidrag:

Komika AB:	Näringslösning för lagerträden i Solennitetssalen
Fluidum AB:	Vax och olja för att göra parketten hal på dansgolvet
Försäkringsbolaget Konnia:	Rabatt på ansvarsförsäkring åt Akademien för brutna ben på hala golv
Sirius AB:	Huvudvärkstabletter för dagen-efter-patienter
Andelsslaget Voila:	Mjölksprodukter för studenternas fest på Spenattorget
Trindström AB:	Tvättning av rektorsmanteln efter föregående jubileum

Öldrickaren i Åbo är en seriös tvärvetenskaplig grundforskare

Öldrickarna har av avundsjuka och mindre bemedlade ansetts vara dumma, slöa och kulmagade tölpar. Så är dock inte fallet! I Scientific American (Jan, -54 och Maj -86), samt i Nature (juli -68) kan man finna en förklaring till de djupsinniga blickar man möter på PUBen när man själv besöker utskänkingsställena för att "insupa" miljön (som man säger mera kulturellt). Våra medbröder och -systrar som redan en längre tid installerat sig bakom stoppen är i verkligheten mitt uppe i seriösa grundvetenskapliga laborationer!

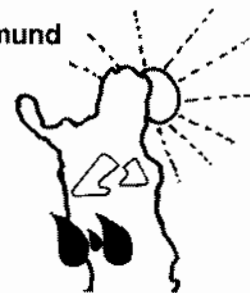
Hur så, frågar någon av de oinitierade läsarna. Jo, sanningen att säga studerar PUB-forskarna (registrerat varumärke för öldrickare) de rymdstrukturer som ölskummet intager efter påfyllning och efter varje insupning av övertygelsens nektar. Känt bör ju sedan 50-talet vara att man därigenom kan finna en förklaring till bl.a. levande cellers- och andra naturliga byggelements strukturer. Likaledes finner man efter en grundligare studie av skummet på stopets botten en förklaring till regelmässigheten i t.ex. kristaller och metallgranuler.

Efter en eftermiddag i "labbet" har experimentalisten noggrant kollat alla de polygoner (månghörningar) som ölskummet bildar och övertygat sig om att deras form bestäms av Eulers lag. Denna relaterar antalet ytor, hörn och kanter av en polygon. Eulers lag är egentligen endast ett uttryck för att en linje måste ha två ändar ifall den inte sluter sig själv (inte illa eller hur). I två dimensioner (på glasets vägg) finner öldrickaren att: antalet hörn minus antalet kanter plus antalet polygoner är alltid lika med ett! Naturens strävan att med minsta möjliga ytarea tillsluta en så stor volym som möjligt leder till, oberoende av materialet, att strukturen strävar till samma symmetri. Medeltalet ytor i den rymdstruktur som då bildas är 14, medan medeltalet sidor eller hörn är ca. 5. Hörnen är tetradriskt formade av element med vinkeln 109 grader 28 minuter. Inne i glasets är antalet hörn plus antalet två-dimensionella element minus antalet kanter minus antalet tre-dimensionella element alltid lika med ett. I ett två-dimensionellt nätverk är det topologiska maximet för medelantalet hörn per polygon lika med två, vilket gäller för ett nätverk av hexagoner. För ett tre-dimensionellt nätverk finns ingen sådan begränsning.

Emedan öldrickarna representerar flere "civila" professioner har de redan tidigare konstaterat samma lagbundenheter i naturens byggstenar (som t.ex. i insektingar) och konstgjorda material (som t.ex. polykristallina metaller och keramiska material). Källan till deras förnöjdsamhet

efter att ha tecknat ner strukturerna i ölskummet, är inte endast den "insupna visdomen", utan också känslan av samhörighet med strukturena som skummet bildade och växelverkningskrafterna som gav upphov till dem. Smått lyriska över sin tvärvetenskapliga övertygelse torkar de det sista skummet från läpparna och mumlar tyst för sig själv: "Och här möter vi intet annat än de matematiska regelbundenheterna i naturen, med möjlighet att varje dag begrunda en ny struktur, eller en variation av densamma i en annan kropp" (Robert Hooke, 1665).

Morgonstund har Guld I i mund
- Drick Lapplands Guld I

Från Karelens skogar till Auras stränder
Hartwalls öl I vart än du dig vänder

 HARTWALL

MAT & MODE & MILIEU

Sänk kolesterolhalten! Ät kolesterolfria ägg!

Äntligen har Fumland igen placerats på världskartan! Professor Bulles hälsosamma ägg har vida överträffats. Hönseriet Karlsudden har i samarbete med professorn i genmanipulation vid Östra Provinsuniversitetet, S. Sena, lyckats få flygfäet att inse, att mänsklighetens välbefinnande går före trivial fortplantning. Härmed avses bedriften att hönan Kacklan fått att producera helt kolesterolfria ägg. Genom förädling har man fått fram denna höna, vars ägg innehåller enbart äggvita. Som av namnet framgår består det bara av protein och är helt utan förhatliga fett. Även färgen på skalet har undergått en förändring till det bättre; det är fosterländskt blått, vilket åstadkommits med en fodersammansättning, som tyvärr är hemlig. Även äggvitans färg kan vid behov ändras, om köparen så önskar. Formen är angenämt rund så att ägget kommer att ge morgonen en helt ny estetisk upplevelse. Formen fordrar dock en ny design på kopp och sked (bild 1). På grund av formen kommer också speciella försäljningskampanjer att riktas till golf-, tennis- och andra utövare av småbolls- idrott. Exempel på sloganer för annonser ges nedan:

Lev sunt med en äggboll, ta kolesterolet ner till noll!
Samla krafter med ägget det sunda, innan du går på en golfrunda!

Alla ovanuppräknade goda egenskaper kan tyvärr inte gå i arv på gammaldags sätt, men i dessa moderna tider är det inte nödvändigt. Lyckligtvis kommer genteknologin även här tillmötes och tusentals Kacklor kan produceras genom kloning. Äter ett bevis på att den moderna genteknologin kan utnyttjas för att förbättra livskvaliteten för oss vanliga medborgare.

Bild 1. Ny design på äggkopp och -sked.

FESTDRÄKTER FÖR PARKKEMISTERNA
ÄR SPONSORERADE AV
SVENSK KULTURFÖRENING

Bestrålade livsmedel

All bestrålning — även sådan som de samvetslösa strålprofitörerna kallar "naturlig bakgrundsstrålning", bör förbjudas tills alla är överens om att bestråla alla livsmedel. Bestrålning av livsmedel är förkastligt eftersom det, som alla ju vet, endast är undermåliga livsmedel som bestrålas, och risken för kärnkraftsolyckor ökar. Bestrålning är dessutom farligt, vilket bevisas av att det faktiskt någon gång hänt att det skett olagligt.

Vi skall inte låta oss dupera av den s.k. vetenskapen, som i bästa fall är ett viljelöst verktyg i det ondas tjänst. Oftast har dock vetenskaparna sålt sig till den notoriskt morallösa livsmedelsindustrin.

Vetenskap betyder att man gör något slag av experiment. Utförandet är egentligen irrelevant — det är det rätta resultatet som bör räknas.

- resultat som förment visar att bestrålning av livsmedel vore ofarligt bör betraktas med stor skepsis. Forskaren har tydligen slarvar eller står i kärnkraftsindustrins sold.
- resultat, som visar hur farlig bestrålningen kan vara får inte dras i tvevelsmål om man inte *bindande* kan bevisa att de är fel.
- eftersom oklara resultat inte bevisar ofarligheten bör de förstås räknas som bevis på farligheten.
- såsom det redan ovan bevisats förtjänar s.k. forskare för det mesta sitt levebröd på att ljuga.

Bestrålning bör inte tillåtas förrän ett säkert test att identifiera bestrålade livsmedel utvecklats. Visserligen är bestrålade livsmedel radioaktiva och lyser i mörkret — liksom de som äter sådana "livsmedel", men den sluga strålindustrin har lyckats utveckla processer som gör detta lysande ganska svagt. Därför bör bestrålning tillåtas endast med sådana processer, som gör lysandet så klart att det synes även i solljus.

Livsmedelsförpackningar bör naturligtvis märkas, för att visa att livsmedlen blivit bestrålade.

- märkningen måste i klartext omfatta en likadan varning som finns på cigarettpaketet.
- som symbol kan en dödskele accepteras.

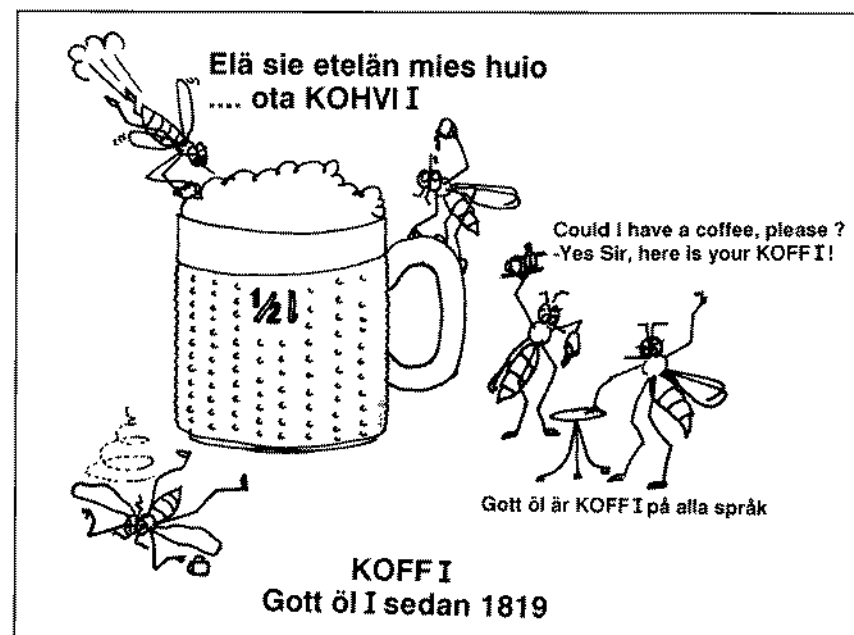
Nu är det ju förstås så, som vi konsumenter väl vet, att politikerna är mutade och alla tjänstemän i alla länder inkompetenta och oförmögna att tillämpa sina märkningsbestämmelser, och därför skall man naturligtvis inte lita på vad den överslättande märkningen säger. Det är synd att konsumenterna skall vara så oupplysta att de inte inser detta. Det är fråga om att många konsumenter är så korkade att de egentligen inte borde tillåtas att välja sina livsmedel själva.

Konsumenterna bör naturligtvis ges valmöjlighet att *inte* köpa bestrålade livsmedel, men det är i deras eget intresse onödigt att ge dem en valmöjlighet att köpa bestrålade.

Hederliga konsumenter hör till seriösa föreningar, som naturligtvis är emot bestrålning. Dessa hederliga konsumenter är bildade människor, som har förmåga att inse djupare sanningar och för vilka vetenskapens ständiga onödiga tjtande om fakta känns både nedlåtande och förolämpande.

Myndigheterna bör naturligtvis utsätta bestrålade livsmedel för en intensiv kontroll och för detta ta ut en tillräcklig avgift. Man kan dock befara, att industrin kommer att öka täckningsbidraget på *alla* livsmedel för att täcka denna utgift ävensom för att öka sitt bidrag till kärnvapenindustrin.

Det är ju tur för oss att vi ändå har rakryggade publikationer såsom Glädjande Meddelanden och påpassliga eftermiddagsjournalister såsom Harriet Makepiss, som vet att *alla* informationskällor är lika värdefulla. Utan dem skulle så många sanningar förbli förborgade.

Det glada samfundet på glasnostvägar i sydösterled

En dokument att fogas till samfundets analer.

Det är måhända inte allom bekant, att samfundet faktiskt i god tid drog sitt strå till stacken vad gäller glaslyft och perestrojka genom att företa två exkursioner till Balticum under 80-talet. Den första torde ha haft Dorpat som mål medan den andra såvitt krönikören minns hann ända till Riga.

Dorpatexkursionen leddes förtjänstfullt av dåvarande prof. — numera emir. — J.J. under den Lindenbergs, vars svarta protfölj för våra värdar tedde sig som en veritabel Mary Poppins väska, full av lustiga små glasbehållare på vilka man svagt kunde urskilja bokstäverna Ballant... eller något liknande. Om resan till Riga hade en reseledare överhuvudtaget är osäkert, men dåvarande prof. — numera prorectum N.-E. Ööjää anförde i alla händelser sina styrkor med bravur. Utom i det fall då han ensam gick runt i metalldetektorn på Riga flygpaviljong ett antal gånger, för var gång en aning mindre metallisk, men som kompensation en aning mer rödnyanserad upptill.

Alltnog, exkursionerna måste betraktas som mycket lärorika, verkliga studieresor. Åtminstone kunde krönikören dra av resekostnaderna i deklarationen och det är väl bevis nog? I Tallinn lärde vi oss att Europaintegrationen ingalunda är någon modern uppfinning ty danskarna sålde redan för längesedan staden till tyskarna för 1200 silvermark. Man kan undra om köpebrevet senare förlades — som vissa andra pakter — eftersom man ännu idag tvistar om vem som egentligen skall styra och ställa i Toompea. I Tallinn lärde sig några medlemmar av samfundet även, att folk som inte vill växla valuta på den s.k. fria marknaden ordagrant på estniska översätts med "sine olla oikke paskapää". Trafiken på gatorna i den estniska huvudstaden påminde mycket om trafiken i metropolen New York. Molandelen buckliga och skrämiga bilar i totalbilparken närmade sig 1 — precis som i New York. Trafiktätheten var dock något mindre — utom på skyddsvägarna, där Tallinn faktiskt i hög grad påminde om Helsingfors. Naturligtvis delade samfundets medlemmar även ut kunskap om Finland, finländare och finländsk kemi så gott det gick. Bl.a. lärde sig en trevlig tös på hotellets nattklubb omedelbart att julbocken kommer från Finland, att han är havsforskningskemist och att hans skägg är äkta, gen-

om att dra den vitskäggyvige S. van TeN Ordstroem i skägget och glatt ropa: Santa Claus, Santa Claus!

I Dorpat lärde vi oss att Urban Hiärne inte bara är bekant genom sin framställning av myrsyra medelst torrdestillation av myror (1700). Han verkade även som professor vid universitetet liksom senare Ostwald. Numera har Ostwald lämnat Dorpat och blivit Westwald. Den kemiska institutionen vid Dorpatuniversitetet lärde exkursionsdeltagarna att borta bra men hemma ännu något mera lösa målflagor i taket. Hemlängtan gjorde sig påmind, men kunde bortarbetas vid ett besök i biblioteket där pärmerna på den internationella publikationen Kemia-Kemi som första tidskrift lyste mot oss. Ack ja, världen är så stor, så stor, men mindre en man nånsin tror...

På återvägen från Dorpat stannade exkursionsbussen av naturliga orsaker för en raststund vid ett skogsbyrn. Vilket gav medlemmen C.-G. Spuhr tillfället att bryta loss en enorm "mörkel" från mossan. Vilket bevisar att såväl *ü* som *u* måste extraheras vattenvägen för att bli ätliga. Samtidigt hade vår reseledare J.J. udL. plockat vitsippor till guiden och "vår utmärkta sekreterare" H. Arri & W. (nee Inselstrohm). Vem påstår att gentleman icke födas i finnskogarne?

Denna samfundets första exkursion i öster(söder) led var en succé och ... nästan alla hann till returbåten.

Med vår lyckade Tallin-Dorpat exkursion i gott minne räckte det därför inte länge innan samfundet åter fann sig bänkat i baren i Georg Ots, denna gång med Lettlands huvudstad Riga som mål. Nu lämnades Tallinn därhän — där fanns alldeles tillräckligt med finfyllska turister från förut — och kosan styrdes direkt mot Riga i en lätt trött Putolev PU-104, (typbeteckningar har av säkerhetsskäl förvanskats enligt censurs gottfinnande). Det är lätt att navigera i Balticum. Man söker sig ut till Rigabuktens kust som troligtvis ligger någonstans västerut, och sedan följer man kustlinjen och landar i första storstad — som troligtvis är Riga. Hade samfundet startat i St. Petersburg, som ibland även kallats Leningrad hade vi enligt samma principer som piloten tycktes följa, landat i Helsingfors långt före det blev populärt att göra det på Aeroflotskis inrikesturer. Flygfältet i Riga utmärkte sig genom sin lantliga charm och sin frånvaro av flygbussar. Samfundet vandrade dock tappert i samlad tropp mot paviljongen som skyntade i fjärran och, visst, där fanns busstransport ordnad för vidarebefordran till hotell Riga.

Naturligtvis fästes här åter uppmärksamhet vid resans studiemässiga aspekter. På Hotell Riga lärde man sig omedelbart, att valutabaren opererar stokastiskt. Den var öppen om föreståndaren hade lust att öppna den... när han hade lust att öppna den... om han hade lust att servera i den... om någon hade lust att beställa något i den... Som tur var opererade åtminstone en av samfundets kvinnliga medlemmar deterministiskt, och inbjöd bl.a. krönikören till "whisky på rummet". Sällan har så många tandmuggar hittats så snabbt. En intressant fråga för resenärer i öster(sö-

der)led överhuvudtaget var: Är det hälsosammare att borsta tänderna med mineralvatten eller whisky.

Ute på stan lärde vi oss, att glaskast (ej -nost!) tidigt använts som hjälp vid avgörandet av kniviga arkitektoniska frågor. Historien förtäljer att Peterskyrkans första byggmästare och arkitekt drack ett glas vin högst uppe i kyrktornet när det var färdigbyggt. Sedan slängde han ner glaset och meningen var att antalet skärvor skulle visa hur många århundraden kyrkan skulle bestå. Oturligt nog föll glaset på halm och gick sönder i bara två bitar. Mycket riktigt, kyrkan förstördes efter 200 år. Man undrar storligen vad som kastades ner från Finlandiahuset 1972? Borde man i stället för att kasta glas i marmorhus kasta syra på dem? Kyrkorna i Riga har tuppar* i stället för kors högst uppe i tornen vilket beror på att tupparna ansågs vara så vakna vaktdjur att de borde sitta högst upp för att vakta staden. I Helsingfors torde man hädanefter enligt samma princip fästa en miniatyrstaty av Dr. Ilaskivi högst upp på alla kyrktorn, därigenom bevarande oss från invasion av somalier, somealiens, otheraliens, småmaldiver, esbobor, someroinvandrare och andra icke önskvärda element.

Exkursionens vetenskapliga del avverkades på Akad.Sci.Latv.SSR. Inst.Org.Syntheses, ett namn som tål förkortas och kanske idag ytterligare mist ett par S och ett R... ho vet? Samfundets vetenskapliga tyngd var avsevärd, vilket märktes genom att varje deltagare fick sig tilldelad en minnesbok. Krönikören minns väl när han besökte institutet senast därefter. Därvid fick sällskapet dela på en (1) minnesbok. Detta är perestrojka! Annars lärde sig samfundet inte så värst mycket, men alla lovade läsa boken... Därefter besöktes det Träkemiska forskningsinstitutet och många av samfundets medlemmar piggnade märkbart till. "Visst är träkemi verklig kemi och int' såndär organisk syntes där man int' vet vad man egentligen framställt". Låt träden framställa så utnyttjar vi sedan produkterna! Så de` så! Här lärde vi oss att institutet är det enda i sitt slag i Sovjetunionen. Vilket bevisar, att ibland ser man inte träna för att det inte finns nån skog att tala om... På Kolahalvön torde detta ha drivits till sin spets...

En del av samfundets medlemmar ville lära sig allt om strandliv på Jurmala, men lärde sig i stället att taxichaufförer i Riga är så ärliga att de vägrar ta emot utländsk valuta. Strandlivet lär ha varit lika frånvarande. Krönikören lärde sig att inte använda Diner's Club kort i Riga Art Salon, dit han förritrat sig i hopp om att få inhandla bärnstensörhängen åt sin hjärtas utvalda. Van att demonstrera som han är, lyckades han dock med hjälp av först två, sedan tre och till sist alla sju (7) fnittrande försäljerskor och kreditkortstämpelmaskinen göra sitt inköp, visa hur kortmaskinen används och underteckna kvittot, samt överlämna korrekt del åt affären och därefter ännu avtåga med ett vänligt "paldies" (lettiska för tack)

*) en ofta förekommande finlandism. Bör vara toalett eller toa.

klingande i öronen. Vad får man inte lära sig på studieresor till kontinenten! Alla exkursionsdeltagare lärde sig att det enda som fanns i överflöd i varuhusen var kunder...

Därmed har vi dokumenterat det Glada Samfundets vallfärder till länder när och fjärran. Somliga närmare men ändå ack så fjärrade från finsk utrikes-, (eller heter det no-risk-?), politik. Må det dock sägas att där Samfundet gick fram var ingen strupe torr, ej heller växte gräset nämnvärt — utom mellan gatstenarna. Ty:

"Vi kommo med Bourgogne och en nypa Gin,
med drabanter från det sköna Nylandie,
vi ha alltid hållit fanan högt min vän,
och försvarat det vi älskar, ja: KEMI!

Vetenskapliga nyheter

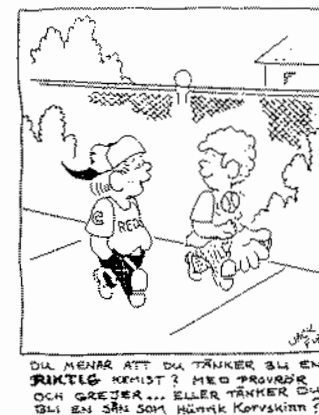
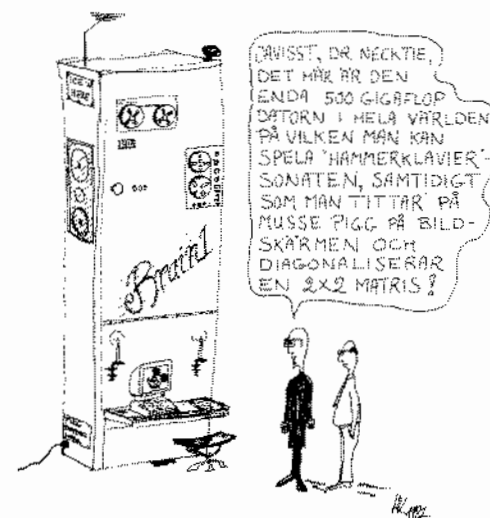
— Ett revolutionerade tillsatsämne för urbanvåtskor har utvecklats av forskarna vid K-Cl i samarbete med vetenskapspersoner från H₂U. Man har funnit att om Cl utvinnes elektrolytiskt ur blekt K-Cl och dubbleras, kan däri som tillsatsämne blandas vatten, varvid fås en alltigenom behaglig och antiskeptisk hushållsdryck, som även i större mängder duger att fylla swimmingpölen med.

— Den modemedvetna kemisten idag sysslar ivrigt med s.k. modellering av allt som mer eller mindre rör på sig. Det ryktas att den första datorstyrda totalmodelleringen av en tomat utförts vid Centralstaten för forskningsteknik i Tomatnäs. I slutskedet av modelleringen lär dock kraftfältet ha kollapsat, och resultatet blev icke det väntade men saluförs dock i marknadsundersökningssyfte under etiketten "Hainz ketjupure".

— Miljömedvetna bekymrade medborgare har vänt sig till redaktionen med en förfrågan om hur mycket den s.k. "Finlandiahuseffekten" påskynas av att vissa väggmaterial avger koldioxid vid kontakt med vanlig luft. Detta är en ytterst komplicerad fråga som enligt redaktionens expertpanel kunde ha undvikits totalt om huset ifråga från början byggts och använts som drivhus.

— Det nya modet bland studenterna har visat sig vara att delta i Medis gallringskurs för att därigenom kvalificera sig för studier i biokemi. Studerande G. Crahmberg säger att biokemin numera är åtskilligt mer människotillvänd än medicinen, ty i den senare tyckes man alltmer sträva efter att eliminera aptientinslaget.

— Nya miljövänliga bussar för kollektivtrafiken har nyligen prövats i samarbete mellan stadens trafikverk och ett visst monopolbolag för bränsledistribuering. Drivkraften för de nya bussarna bygger på den välkända andra huvudsatsen i termodytrafiken som säger att då omgivningen går het, så kan värmets utnyttjas för att driva t.ex. en propeller fäst i bussen bakparti. Värmet erhålles genom att biltrafiken med jämna mellanrum stoppas av rött ljus, varvid bilisterna går heta och snabbt uppvärmer sin omgivning. Propellerturbinen absorberar värmet och driver bussen framåt i kollektivtrafikfilen för enbart gröna ljus. Trafikverkets förväntningar är stora.

"I DAG"

— i dag

ODE TILL GLYKOSIDBINDNINGEN

Hell Dig Du märkliga länk,
som hopfogar socker till kedjor!
Du finnes i olika former, som känt,
i flera de skönaste ringar:
i femring och sexring som mest,
men även i ovanlig sjuring,
och, som detta ej vore nog,
av vardera alfa och beta.
Du ger helt visst ingen smal
acetal, som är tanig och bräcklig.
Nej, Du gör ju cyklisk och fet
produkt som är fast och beständig
mot sura och frätande regn,
och tur är väl detta för träden;
de vore ej annars nå't alls
än en råddig gulbrungrå smörja,
som kallas lignin och kan brännas upp.
Men nu står de raka i skogen.
Dock, Du Glykosidbindning har skapt
sackarider i mäktiga kedjor,
se blott cellulosan, mirakulös!
Och här, i vår feststämda stund,
höj nu ert glas för den bindning,
som gör glykosiden unik;
hell Dig båd' alfa och beta!

TRÅKEMISTENS ÖDESSÅNG

(inhemsk variant)

Tag allt vad kolhydrater finns som ved
och stoppa i en autoklav;
tag hydroxiden och sulfiden med,
och laga dig ett kok därav.
Sen skall du hålla i din hand
all välstånds grund i detta land.

VERGILBUNGS LIED I

Auf alte Blätter
fällt Licht.
Bei sonnigem Wetter,
sonst nicht,
vergilbt das Papier.
Die Chemiker folgen dem Falle.
Warten müssen doch alle,
geduldig, auch wir.

Dank an Herrn J.W. von Goethe

VERGILBUNGS LIED II

Ich weiss jetzt was soll es bedeuten:
das vergilbte Papier war einst hell.
Es ist die Wirkung langer Zeiten.
Im Labor geht es doch ziemlich schnell.

Dank an Herrn H. Heine

HOLZCHEMIKERS SCHICKSALS LIED

Wir irren herum ohne Licht,
unselige Dummköpfe.
Glänzende Vorträge
erfassen wir mässig,
wie die Perlen, die für Schweine
geworfen waren.

Dank an Herrn F. Hölderlin

Friska vindar inom klinisk kemi.

En ny bok om provtagning av professor Höström.

R. Höström: Klinisk provtagning. Referensmetod att efterföljas av laboratorier i Finland. Utgiven av förlaget Metrix Referentia, 1991

Vår nationellt och internationellt erkända expert på klinisk provtagning, professor h.c. R. Höström, har skrivit en bok om ny metodik inom klinisk provtagning, vilken enligt egen utsago är den bästa i Finland och första i världen. I boken visar prof. Höström med rikliga illustrationer hur man skall ta prov för kliniska analyser så att resultaten är pålitliga. Metodiken har validerats grundligt och man har kunnat påvisa att proven tagna enligt i boken beskrivna metod har uppfyllt alla krav på kvalitetskontroll och är gjorda i bästa GMP-anda. Här beskrivs i korthet den revolutionerande metoden.

Patienten har tid för provtagning t.ex. kl. 8.15 på morgonen. Då bör han/hon infinna sig på laboratoriet 2 h före den givna tiden (alltså kl. 6.15), helst i liggande ställning för att blodcirkulationen, -trycket och andningen skall vara helt stabil.

1. Efter ankomsten skall han/hon sitta stilla i 1 h 45 min.
2. Han/hon masar sig långsamt fram till provtagningsstolen.
3. Där skall han/hon sitta ännu blickstill i en kvart med armen färdigt utsträckt i den ställning i vilken provet sedan tas. Allt detta för att visa analyters koncentration i blodet är olika i ligganden, sittande och stående ställning.
4. Då laboratoriesköterskan sticker nålen för att ta prov, bör patientens hjärta inte hoppa till, annars måste man igen börja i punkt 1.

Om patienten bör dricka mycket före provtagningen, bör man se till att en vaktmästare hämtar honom/henne från krogen i god tid före provtagningen.

Metoden har visat sig vara ypperlig. Provtagningen har standardiserats och analysresultaten har varit av hög, jämn kvalitet. Det enda man inte har kunnat kontrollera tillfredsställande är adrenalinhalten i blodet, som speciellt hos koleriska personer har visat sig variera kraftigt utan synlig fysiologisk orsak.

Tvångskemin bör avskaffas.

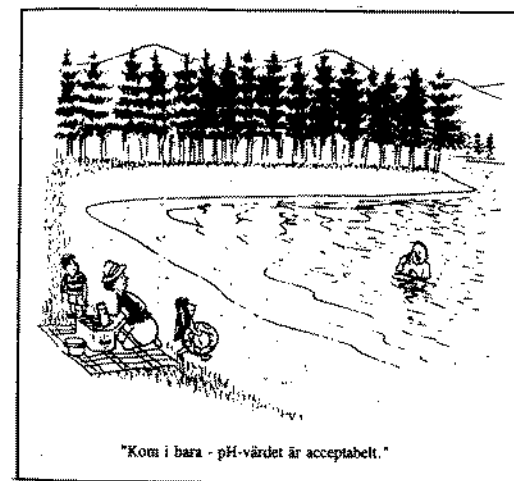
av S. Himoheikki

Den för alla oss rättskaffens och rakryggade fysiker olidliga tvångskemin bör omedelbart strykas från skolornas läroplaner, eftersom den påtvingats oss av en liten minoritet privilegierade och depraverade kemister, som blivit rika på att förorena vår vackra natur genom att hänskrattande nedbryta symbolen för det rena och ädla, vår fura, och symbolen för hembygden, vår kära hemgran. Hänsynslöst kokar kemisten vad vi håller kärt i utländsk sulfat och sulfat och aktar inte ens för rov att sprida skammens stank över Hattelmalas berg, det av vår vördade skald Herr Puntila mångbesjungna.

Det är på tiden att detta får ett slut. Varför skall våra barn vara tvungna att öda tid på att lära sig något så vidrigt och dessutom onyttigt? Med kunskaper i kemi kommer man inte långt, eftersom kemi är okänt för de flesta. Dessutom behärskar de flesta kemister behjälpligt fysik. Nej — ersätt kemin med astrologi, som ju hundratals miljoner horoskopläsare känner till.

Och varför skall fysiker behöva läsa kemi när man i Kemi knappast alls läser fysik? Nej bort med denna orenhet. Högakta i stället vårt valspråk:

PYSY SUOMESSA PYHÄNÄ — FÖRBLIV I FINLAND PÅ SÖNDAG

"Kom i bara - pH-värdet är acceptabelt."

NYA KEMIPROFESSURER

En välvillig statsmakt har trots de dåliga tiderna beslutat anslå medel för att inrätta följande nya professurer i kemi vid diverse universitet och nyrika högskolor:

1 En extra ordinär professur i PERSONKEMI

Kvalificerade sökanden förväntas inneha kunskaper och erfarenhet rörande alla typer av personkemi, med speciell tonvikt vid hur adrenalin- och testosteronhalten hos hannar av typ Center-Puavo, HerraHo, Suti Äkttfinsk, Gorma Reino m.fl. kan fås att fruktbart växelverka med ester- generna hos militanta honnor av typ Granfors, RenSFPlund, Mary-Ann Gladlax m.fl. Forskningsområdets centrala frågor inkluderar: Kan explosioner undvikas? Är feromoner att föredra framom fennomaner? Kan neutralitet åstadkommas även i laddade sammanhang av lämpliga basar och syrror?

2 En svårfångad professur i EKONOKEMI

Då dagens utveckling tydligt kräver vida kunskaper i monetär termodynamik kombinerad med monetär sanitetslära (penningtvätt) har statsmakten i samråd med bankerna beslutat inrätta denna professur. Sökande bör ha förtrogenhet med de dynamiska aspekterna av ekonokemin, ss. förflyttande av stora summor genom att utnyttja omgivningens enfaldigtropire-servoarer.

3 En kolerisk professur i SOCIAL- OCH DEMAGOKEMI (SDK)

Professorn (som är underställd SOSS&KOK) bör utveckla och utarbeta nya metoder i SDK-varulära, vilka syftar till en förbättrad marknadsföring av SDK-produkter. Centrala punkter inom professurens forskningsområde är: Hur motverka att utspädning av ideologin påverkar röstunderlaget? Uppvisar t.ex. förvaltningsrådsmedlemmar i statliga kopparbolag halvledaregenskaper?

4 En jäsande professur i UROKEMI

Till professurens matematiska och agitforstkomiska ämnesområde hör att medelst integrering, derivering och komposterung undersöka möjligheterna för finsk komisk och agitforstindustri att hävda sig inom den uropiska gemenskapen (UG). Stor vikt fästs vid sökandes förmåga att i skrift och tal uttrycka sig på ett för utlänningar obegripligt sätt, t.ex. på finska eller möjligen närpeesiska.

Forskningsunderstöd

Fumlands Akademi har beviljat anslag för följande forskningsprojekt:

1	Å. Sydwesterland med grupp: Studier vid ultralåga temperaturer, där värmets redan stelnat	10^{10} K	mk
2	Karl Stenkross med kollagener: Nedbrytning av kollagnin i organismen och varför	10^6	mk
3	Jak Forsk med kolognar: Uppbyggnad av kollignin i organismen och därför	10^6	mk
4	Grynet Carlvig med systrar: Kan 1 miljon afrikanska flugor ha fel? Skit är bra för hälsa och kommunförsvar.	10^4	mk
5	Dan-Efter Rousku med Spytrumiter: Ljusets hastighet i mörker	3×10^6	mks^{-1}
6	Eri-Klas Sprang: Ljudets hastighet i vakuum	2,5	mks^{-1}
7	Franca och Gurca Sundö: Elektrolytiska vätskekristallkronor som amalgamsubstitut	50000	£
8	Jalle Blomsterö, Klister Cromjärnberg och Pave Kemilandsson: Den internationella ytspänningens inverkan på Fumlands utvikiningspolitik	100000000	mk

Allsvenska Kylvtyrfondbörsen har vid sin emission 1991 beslutat om följande tungdpunktsområde:

Genitalmanipulering som botemedel för den svenska folkstammens avklingning

Forskningsanslag kan sökas av välsituerade forskare och andra töntar.

Bekymmer med alkoholen

Myndighetspersoner från vårt land har i samklang med dignitärer från andra europeiska länder skrivit under en högtidlig försäkran om att vi skall minska vår alkoholkonsumtion. Alkoholen har ju som känt en skadlig verkan på både kropp och själ och nu vill man minimera skadorna genom att ändra på våra alkoholvanor. Det har redan gått någon tid sedan man skrev under traktatet men ännu har inte alkoholkonsumtionen gått ner.

Man har, som vanligt, tillsatt ett antal kommittéer, som efter moget övervägande kommer att framlägga sina förslag. Det kan kanske inte skada om också vi andra ger dessa kommittéer små vinkar om hur man kan få våra medborgare att dricka mindre. För min del har jag följande förslag:

Vårt alkoholbolag tillverkar och importerar drycker av många olika slag. Produkterna skall vara av god kvalitet så att kunden är nöjd med sina inköp. Politiken bör förändras. Det torde inte vara omöjligt för bolaget att taga fram drycker som inte skulle vara så begärliga. Bolaget har ju ett fint och välutrustat laboratorium med en välskolad personal.

Det finns ju redan nu drycker som en nybörjare anser att smakar rätt så illa. Dessa drycker brukar innehålla finkelolja som ger den karakteristiska smaken. Man borde nu ta fram effektivare ämnen. Hur skulle det vara med cadaverin eller putrescin? Som tumregel gäller att smaken och bouqueten skall vara sådan att man betänker sig innan man öppnar flaskan.

Vid valet av importvaror borde man alltid komma ihåg att inte köpa drycker som kunderna vill ha, utom då det gäller alkohol för diplomater och med dem jämställda personer ur de högre socialgrupperna.

Det finns en folkgrupp som inte berörs av dessa förslag. Man reser ju numera så onödigt mycket utomlands och där konsumerar man stora mängder alkohol. Men detta kommer inte med i vår alkoholstatistik, så vi kan kanske låta turisterna göra som de vill.

Alkoholen, förutom mellanölet, säljs endast i bolagets butiker vilket är bra då man härigenom lättare kan övervaka och påverka försäljningen. Butikerna är numera rymliga och eleganta. Allt detta borde dock förändras på ett ändamålsenligt sätt. Butikerna bör vara mindre attraktiva, t.ex. så små att alla kunder inte rymms in på en gång. Då bildas långa köer ute på gatan och om man väntat tillräckligt länge på sin tur skulle säkert många presumtiva kunder stiga ur kön och gå hem — i synnerhet om det regnar eller blåser en isande vind eller bådadera samtidigt.

I stället för att stå i dörren och hälsa kunderna välkomna bör butiksfo-

reståndaren fråga "är ni här nu igen" eller också "skall ni nu igen köpa sprit för de slantar er fru lagt undan för sin skönhetskur? Hon skulle sannoligen ha behövt pengarna bättre". Bort med omsorgerna om kunderna!

Alkoholbolaget har försökt hålla konsumtionen nere genom att hålla höga alkoholpriser. Den alkoholpolitiska avdelningen vid bolaget har stor erfarenhet av hur restriktionsbefrämjande åtgärder slår ut i praktiken. De kan på pricken räkna ut hur höga alkoholpriserna borde vara för att konsumtionen skall sjunka med just de procentenheter man lovat. Då konsumtionen är direkt relaterad till priset på alkoholen, bör man höja priset med 25 % för att få ned konsumtionen med de 25 % man utlovat. Åtgärden är också mera kundvänlig, då var och en själv kan räkna ut de nya alkoholpriserna.

Vid sidan av prispolitiken har upplysningen om alkoholskador utgjort ett av de vapen, man använt sig av för att hålla den stora allmänheten borta från alkoholbutikerna. Man har på ett stillsamt och vänligt sätt berättat om den försåtliga verkan alkoholen har på hjärnan och njurbarken. Men man kunde kanske berätta om detta på ett mera tidsenligt sätt. En bild säger mera än tusen ord, sägs det, och därför bör man gå in för att använda bilder i antialkoholkampagnen. Tänk så mycket textutrymme man skulle spara. Nu då sex blivit så populärt kunde man gå in för denna tidsenliga trend. Jag vill inte gå in på vad bilderna skulle kunna berätta, utan överlåter det åt vars och ens smutsiga fantasi. Våra misser skulle säkert gärna mot ett rejält arvode ställa upp som modeller för denna beheartansvärda sak.

Jag hoppas att något av dessa enkla råd kan vara till hjälp i kommittéernas svåra arbete.

Bekymrad konsument.

Eliminera farliga tillsatserna i födan!

Gå över till FILTER-KOSSU!

Vi har lagt ett filter i flaskmynningen, vilket innehåller immobiliserat alkoholdehydrogenas. Detta förhindrar Kossuns obehagliga biverkningar ss. misspyrdande spyor!

FLAKON AB

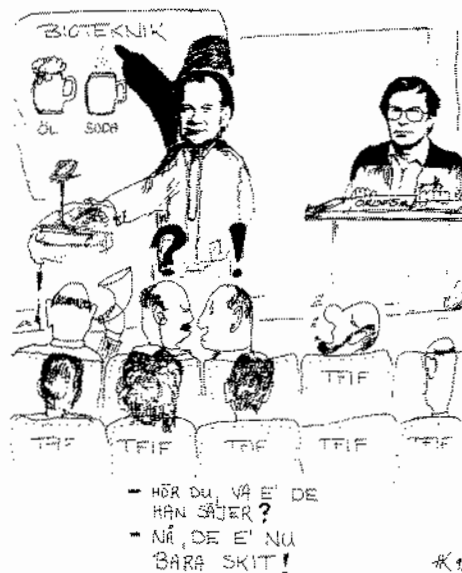
Socker är ett vitt gift!

Tugga våra nya filterkarameller, som omges av en obrytbar men flexibel membran av immobiliserat glukosfosfatas och hela Krebs velociped. Ut kommer endast etanol och koldioxid, som inte är illa för tänderna!

EHTAMÄKI-HULLU

FINSKA KOMIKERSAMFUNDETS MÖTE

På 80-talet besöktes samfundets möten regelbundet av tre seniormedlemmar, som åhörde företagen, deltog i diskussionen och i supén. Men vid 90 år hörseln inte mera så god. Därför kunde man en gång i hela salen höra följande "viskningar".

Betala dyrt för doku — nej tack!
Jag dricker FATTIG MEN FULL!

Vid en screening av mikrobfloran i vinstugorna i Getsemane har våra forskare återupptäckt *Docubacillus pluntorum*, som producerar det underfulla enzymet reverstranssobrifikas (RTSas). Detta har utnyttjas i vårt nya revolutionerande vattenreningssystem, som som sista fas har en kolonn med Super-RTFas-Filtrex®, som förmår förvandla ca 14 % av vatten till etanol! Gör som de gamle på gästabudet för tvåtusen år sedan:

FÖR ETT HERRANS LIV!

MACROPURE AB

Vem är/var kemisten? Liten frågelek för initierade och andra

10 poäng	5 poäng	2 poäng	1 poäng	Vem?
En son av Göttingen	Fylld — ej av gaser — men av tankar om dem	Även lampans ande	Känd för var kemistudent	Bunsen
En av dem som gav oss metern	Lärde sig sin första kemi i ett apotek	Gjorde slut på flogiston teorin	Blev själv avkortad uppifrån	Lavoisier
En landsman fram till 1809	Pryade som sjukvårdare	Fick söka i månen efter ett element	Gav oss symbol-språket	Berzelius
Finländare, svensk & länge flogistonist	Har sitt namn förevisat periodiskt	Bara 58 originalpublikationer...	En sällsynt jordisk man	J. Gadolin
Björneborgare, var ledamot i många samfund	Hade lätt för att associera	Skapare av ett "heligt system"	Även han såg Aura flyta	P. Ekwall
Levde bra på surt (sa räven)	Valio-luokan mies	Skapade sin egen skola	Prisbelönt av gammal dynamitard	A.-I. Virtanen
Hemmastadd i kulturvaggan	Fortfarande mest citerad av SF kemister	Konstant komplexa funderingar	Diagrammatisk logaritmiker	A. Ringbom
En av de första som påtalade marmorns olämplighet som byggmaterial	Flitig författare i HBL o även annars	Upphängd redan före pensionen	Ofta känd som Träkvist	T. Enkvist
En av tekniska ynglingar som steg i graderna	Äkta makan mera mikro	Medicallt involverad en tid	Vandrande gärna från Norra till Södra	J. Sundman
Karclare till börden	Började som Wihurist	Var relativt relativt länge	Orbitalare även som tyst	P. Pytkö
Hon har artistiskt påbrå	Även äkta hälften är kemist	Känd för sitt jämna humör	Polymer & Polymindre	F. Sundholm
Hon började som radioproffs — inte amatör	Mycket ung redan som lovande	Bytte från kemi till administrati	Både akademiker och Akadam	V. Sundman

Du kan redan ha vunnit ett värdefullt pris!

Bästa **Ni där**

Med detta begränsade erbjudande vänder vi oss till en utvald grupp *distingerade konnässörer*, som vi vet kommer att uppskatta detta unika tillfälle att bli medlem i ett av världens *exklusivaste samfund*.

Bland tusentals förhoppningsfulla har *vår forskningsdator* utvalt just dig, **Ni där**, att mottaga vårt erbjudande!

Ja, genom att med ett **JA** — *svarskort* anmäla dig som medlem till Finska Kemministsamfundet kan du bästa **Ni där** få dig tillsänt ett av många värdefulla priser, som du *redan kan ha vunnit!*

Huvudvinsten är *kemministens dröm* — en novembervecka i Ostrava, staden med de många grannt färgade, bolmande rökarna i en dal mellan höga berg i Tjeckoslovakien (resor och hotellrum ingår ej).

Vidare deltar du i en utlottning av den summa du skrapar fram i denna ruta! Det kan vara endera 100 miljoner, 1 miljon eller 0 mark!

Skrapa här

Dessutom tusentals överraskningspriser!

Svara genast! Endast de snabbaste deltar i utlottningen av 10 flakonger β -metyl-indol, vars pregnanta doft av eau de toilette effluente garanteras distansera kemisten från mängden!

Låt oss berätta litet om allt du får som medlem i Kemministsamfundet:

För det första får Du två gånger i året ett *personligt medlemsbrev*, som *endast medlemmar* kan få! Här får du exklusiv inside information om kommande händelser, som kommer att förbli förborgade för alla utomstående!

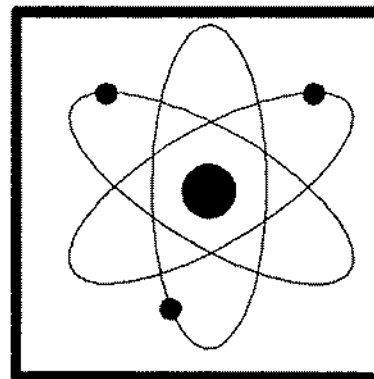
Du kommer också att månatligen få en personlig, endast till dig adresserad *kallelse till högtidligt månadsmöte*, där du, bästa **Ni där** kommer att dryfta viktiga frågor tillsammans med andra höga beslutsfattare!

Du kommer ytterligare att få ett *eget* exemplar av herrtidningen *Komia kikka*. Genom att litet täppa till postluckan så att tidskriften blir hängande hälften utanför kommer alla grannar att kunna se vilken stöttepelare för landets vetenskap du är!

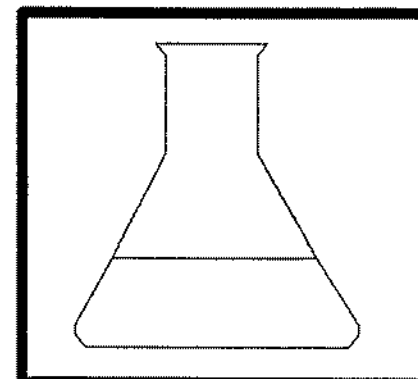
Och bäst av allt: På decembermötet får du *utan kostnad* för dig skåla i julglögg med ordföranden! Vad dina vänner på din arbetsplats kommer att vara avundsamma, när du berättar för dem om denna högstämde ceremoni, som ni i den inre kretsen får deltaga i under kristallkronornas sken!

Och allt detta får du för *endast* 150 mk, som inte förpliktar dig till att betala någonting mera! När du vill kan du enkelt*) avgå — och saken är klar!

Du märker att detta är ett erbjudande *som du inte kan säga nej till!*

Jag är Pyykkökemist

Jag är Hartwall –
Kilpi – Lyden – kemist

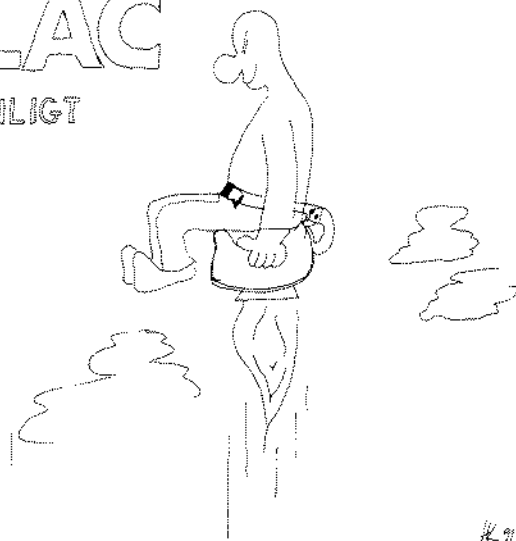
Svara ja genom att klippa ut en av dessa symboler och limma den på ett kort som du undertecknar och ger sekreteraren!

Om vi trots allt skulle ha misstagit oss beträffande din samhällsliga status och du p.g.a. din blygsamma ställning på fabriksgolvet inte skulle höra till den krets som vi egentligen viljat vända oss till, kan du trots det delta i utlottningen av priserna genom att personligen inom tre dagar inlämna ett NEJ-kort jämte sju handskrivna kopior därav på vårt kontor i Utsjoki.

*) Genom att noggrant iakta föreskrifterna i samfundets stadgar, som per postförskott tillställs varje kvalificerad medlem efter till styrelsen insänd skriftlig anhållan.

LEVOLAC

ETT NATURENLIGT
LAXATIV

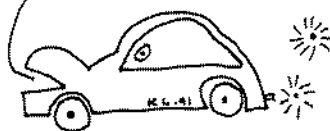

K 91

GILLAR DU
OCKSÅ ALKOS
PRODUKTER?

JO, DOH
GER SÅ FIN
BAKSHÄLLA

Använd Masinol året runt
Oy Alko Ab

"Kära Kalle, kan så vara att man kemiskt inte kan skilja den
från en dimant, men för mej är kol alltid kol."

ALSUBSTRAL
FÖR VÄXTER I MAGEN

